

Vergaderjaar 2025–2026

Vragen gesteld door de leden der Kamer

2025Z19017

Vragen van de leden **Postma** (Nieuw Sociaal Contract), **Thijssen** (GroenLinks-PvdA), **Sneller** (D66) en **Inge van Dijk** (CDA) aan de Minister van Economische Zaken over *de kabinetsinzet bij de Ministeriële Conferentie van ESA 2025* (ingezonden 16 oktober 2025).

Vraag 1

Waarom kiest u ervoor om bij de komende Ministeriële Conferentie (MC25) van de Europese Ruimtevaartorganisatie (ESA) op hetzelfde nominale niveau van € 170 miljoen in te schrijven als in 2022, terwijl toen nog sprake was van € 53,6 miljoen aan incidentele ophogingen?¹

Vraag 2

Klopt het dat Nederland daarmee opnieuw ver onder de ESA-norm blijft (ongeveer 2,4% in plaats van 4,7% naar rato van het bruto binnenlands product (bbp)? Welke overwegingen liggen aan dit besluit ten grondslag?

Vraag 3

Erkent u dat deze nominale bevriezing, gecorrigeerd voor inflatie, feitelijk neerkomt op een reële bezuiniging van ongeveer 25%, zoals het Netherlands Space Office (NSO) in zijn advies constateert?²

Vraag 4

Hoe beoordeelt u de constatering in het NSO-advies dat het huidige budget «circa 25 procent lager ligt dan wat Nederland in 2022 heeft ingeschreven in technologieontwikkelingen en productie via ESA-samenwerkingen» en dat hierdoor «invloed en toegang tot cruciale diensten onder druk staan»?

Vraag 5

Het NSO adviseert om het ruimtebudget «zo snel mogelijk in lijn te brengen met de door het kabinet onderschreven belangen en ambities» en waarschuwt dat Nederland anders «niet een stap voorwaarts maar een stap achteruit» zet, dit advies is nu niet opgevolgd; welke mogelijkheden ziet u nog om de investeringen in de ruimtevaart in lijn te brengen met de kabinetsreactie op de Langetermijnagenda Ruimtevaart? Bent u bereid dit in kaart te brengen voor de formatiegesprekken? (zie ook vraag 12)

¹ Kamerstuk 24 446, nr. 99

² Bijlage bij Kamerstuk 24 446, nr. 99

Vraag 6

Welke gevolgen heeft deze lagere ESA-inzet voor de Nederlandse *geo-return* (NL: geografische teruggave) en voor de opdrachten aan de kennis- en industriële partners die nu deelnemen aan programma's zoals Ariane 6, Vega-C en Artemis?

Vraag 7

Klopt het dat de Nederlandse bijdrage aan ESA's lanceerdersprogramma (€ 40–45 miljoen) grotendeels verplicht is vanwege eerder aangegane toezeggingen bij de conferentie in 2021 en dus weinig ruimte laat voor nieuwe strategische investeringen?

Vraag 8

Kunt u inzichtelijk maken hoe het budget met € 60 miljoen per jaar kan worden opgehoogd naar het niveau zoals in de kabinetsreactie op de Langetermijn Ruimtevaartagenda wordt voorgesteld?³

Vraag 9

Bent u bekend met het recente interview van de ESA-topman in NRC: «ESA-baas: «Met zo'n lage bijdrage zal Nederland ruimtevaartactiviteiten verliezen»»?⁴ Wat vindt u ervan dat ESA activiteiten gaat weghalen bij het Europees Ruimteonderzoek- en Technologie Centrum (ESTEC) in Noordwijk omdat de Nederlandse bijdrage relatief veel lager is dan die van andere ESA-lidstaten? Vindt u het wenselijk dat met uw ambitie om meer te investeren in innovatie en onderzoek, in deze tijden van geopolitieke spanningen waarbij ruimtevaart essentieel is om de Europese veiligheid te waarborgen, ruimtevaartactiviteiten in Nederland worden weggehaald?

Vraag 10

Bent u zich ervan bewust dat dit besluit concrete negatieve consequenties gaat hebben voor de Nederlandse ruimtevaartindustrie? Hoewel de woorden in de brief mooi zijn en spreken van ambitie, verhouden zij zich niet tot de gepresenteerde getallen in de Kamerbrief; heeft u scherp of wegblijvende overheidsinvesteringen zullen zorgen voor het vertrekken van hoogwaardige kennisbedrijven uit Nederland?

Vraag 11

Bent u zich ervan bewust dat ruimtevaart in negen van de 10 Nationale Technologiestrategiegebieden een rol speelt? Ziet u dat deze brief daar haaks op staat?

Vraag 12

Met het actieplan om 3% van het bruto nationaal product (bnp) te besteden aan innovatie en onderzoek laat u zien te willen investeren in innovatie; dragen bestedingen aan ruimtevaart bij aan innovatie en onderzoek en daarmee aan het behalen van de 3% norm? Hoeveel euro krijgt de samenleving terug voor elke euro die wordt besteed aan ruimtevaart? Bent u het ermee eens dat deze brief over ruimtevaart en effectief een LAGER budget voor ruimtevaart haaks staan op de brief over de 3% innovatie en onderzoek norm? Bent u het ermee eens dat deze ruimtevaartbrief daarmee haaks staat op het lange termijn verdienvermogen van Nederland?⁵

Vraag 13

Bent u zich ervan bewust dat ruimtevaart per definitie een kritieke infrastructuur is en daarmee *dual-use* (NL: voor tweërlei gebruik) is (1,5% bovenop het reguliere defensiebudget)?

³ Kamerstuk 24 446, nr. 90

⁴ NRC, 15 oktober 2025, «ESA-baas: «Met zo'n lage bijdrage zal Nederland ruimtevaartactiviteiten verliezen»» <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/10/15/esa-baas-met-zon-lage-bijdrage-zal-nederland-ruimtevaartactiviteiten-verliezen-a4909628>

⁵ Kamerstuk 33 009, nr. 165

Vraag 14

Kunt u voor de formatiegesprekken een BNC-fiche klaar hebben liggen waarin aangegeven wordt waaruit de 60 miljoen euro per jaar gehaald zou kunnen worden zodat, mochten de formerende partijen daartoe besluiten, deze alsnog neergelegd kan worden via de formatie?

Vraag 15

Wat is de inzet van Nederland voor de Ministeriële Conferentie die over vier weken plaatsvindt? Bent u bereid om naar zoveel mogelijk financiële middelen te zoeken zodat hier meer neergelegd kan worden dan in de brief wordt aangegeven?⁶

Vraag 16

Bent u bereid de Kamer vóór de ESA-Ministeriële Conferentie te informeren over:

- a. de exacte verdeling van de Nederlandse inschrijvingen per ESA-programma (communicatie, aardobservatie, navigatie, lanceerders, exploratie);
- b. de verschillen met 2022;
- c. de verwachte *geo-return*; zodat de Kamer haar controlerende rol tijdig kan uitoefenen?

⁶ Kamerstuk 24 446, nr. 99